

गोरखापत्र संस्थान
खुल्ला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा (कानून) अधिकृत तह ६ को पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र :- कानून समूह

पाठ्यक्रमको रूपरेखा :- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ४०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न X २ अङ्क	४५ मिनेट
				विषयगत (Subjective)		५ प्रश्न X १० अङ्क	१ घण्टा ३० मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत (Subjective)		१० प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ४०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
सीप परीक्षण	१०	कम्प्युटर सीप सम्बन्धी प्रयोगात्मक (२० मिनेट)
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

प्रथम पत्र:- सामान्य ज्ञान

1. भूगोल र जनसंख्या सम्बन्धी
 - 1.1 विश्वको भूगोलको बारे जानकारी
 - 1.2 नेपालको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक भूगोल
 - 1.3 नेपालका प्रमुख प्राकृतिक स्रोत र साधनहरु सम्बन्धी जानकारी
 - 1.4 भौगोलिक विविधता, जनसंख्या र जनजीवन
2. इतिहास र संस्कृति सम्बन्धी
 - 2.1 विश्वका प्रमुख सभ्यताहरु तथा कौशिकी सभ्यता, बागमती सभ्यता, गण्डकी सभ्यता, कर्णाली सभ्यता बारे जानकारी
 - 2.2 विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरु - म्याग्नाकार्टा, पुनर्जागरण, औद्योगिक क्रान्ति, कन्सर्ट अफ युरोप, अमेरिकी स्वतन्त्रता सङ्ग्राम, फ्रान्सको राज्यक्रान्ति, अक्टोबर क्रान्ति, प्रथम र द्वितीय विश्वयुद्ध बारे जानकारी
 - 2.3 नेपालको प्राचीनकाल, मध्यकाल र आधुनिक नेपालको इतिहास
 - 2.4 नेपालको सांस्कृतिक, धार्मिक एवं मौलिक परम्परा, जातजाति, भाषाभाषी, कला र साहित्य सम्बन्धी ज्ञान
 - 2.5 नेपालका मुर्त र अमूर्त सम्पदाहरु तथा संरक्षणका उपायहरु
3. नेपालमा कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत, मानव संसाधन तथा नेपालको अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनहरुको परिचालन, वृद्धि, विकास तथा रोजगार सम्बन्धी सवाल/विषयहरु र चालु आवधिक योजना बारे जानकारी
4. शासनपद्धति र शासन
 - 4.1 शासनका आधारभूत पक्षहरु: अवधारणा, सन्दर्भ र विशेषताहरु
 - 4.2 नेपालमा संबैधानिक विकासक्रम र नेपालको वर्तमान संविधान
 - 4.3 कर्तव्य र अधिकारमा आधारित सवाल/विषयहरु, समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व, आरक्ष र सवलीकरण सवालहरु
 - 4.4 संघीयता र नेपालमा संघीयता शासन प्रणालीको कार्यान्वयन
 - 4.5 राष्ट्रियता र राष्ट्रिय सरोकारका विषयहरु
5. पर्यावरण, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जैविक विविधता सम्बन्धी जानकारी
6. विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु, प्रसिद्ध वैज्ञानिक र तिनको योगदान
7. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरु एवं महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरु
8. नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), सार्क (SAARC), बिमस्टेक (BIMSTEC), आसियान (ASEAN), युरोपियन संघ (European Union), विश्व व्यापार संगठन (WTO) बारे जानकारी

९. विश्वमा मुद्रण र छापाखानाको इतिहास तथा नेपालको मुद्रण, छापाखाना र पत्रपत्रिकाको इतिहास, मुद्रण प्रविधि र नेपालका विभिन्न किसिमका छापाखानाहरु बारे जानकारी
१०. गोरखापत्र संस्थानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि, वर्तमान अवस्था र औचित्य
११. नेपालमा आमसञ्चार माध्यमको विकासक्रम र वर्तमान अवस्था
१२. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय प्रमुख समाचार एजेन्सीहरु बारे सामान्य जानकारी

गोरखापत्र संस्थान
खुल्ला प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षा (कानून) अधिकृत तह ६ को पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र :- कानून समूह

१. कानूनको सामान्य सिद्धान्तः

- १.१ कानूनी शासन सम्बन्धी सिद्धान्तको सामान्य जानकारी
- १.२ शक्ति पृथकीकरणको सिद्धान्तको सामान्य जानकारी
- १.३ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्तको सामान्य जानकारी
- १.४ फौजदारी न्यायको सिद्धान्तको सामान्य जानकारी

२. संवैधानिक कानूनः

- २.१ नेपालको संवैधानिक कानूनको विकास
- २.२ नेपालको संविधान, (२०७२) र यसको कार्यान्वयन पक्ष

३. कार्यविधि कानून सम्बन्धी सामान्य जानकारीः

- ३.१ देवानी कार्यविधि
- ३.२ फौजदारी कार्यविधि
- ३.३ विशेष कार्यविधि
- ३.४ संक्षिप्त कार्यविधि
- ३.५ हकदैया
- ३.६ हदम्याद
- ३.७ प्राडन्याय

३.८ प्रमाण कानून

४. प्रशासनिक कानून सम्बन्धी सामान्य जानकारीः

- ४.१ प्रशासनिक कानूनको सामान्य परिचय
- ४.२ अर्धन्यायिक निकाय सम्बन्धी जानकारी
- ४.३ प्रशासनिक कार्यको न्यायिक नियन्त्रणको जानकारी
- ४.४ प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी जानकारी

५. अदालत तथा अदालतको क्षेत्राधिकार सम्बन्धी जानकारी

- ५.१ अदालतको तहगत संरचना
- ५.२ शुरु तहको अधिकार क्षेत्र
- ५.३ पुनरावेदन अधिकार क्षेत्र
- ५.४ असाधारण अधिकार क्षेत्र
- ५.५ दोहो-न्याई पाउने अधिकार क्षेत्र
- ५.६ पुनरावलोकन सम्बन्धी अधिकार क्षेत्र
- ५.७ परामर्शदायी अधिकार क्षेत्र

६. विवाद समाधानका वैकल्पिक उपायहरु सम्बन्धी सामान्य जानकारीः

- ६.१ मध्यस्थता, समन्वय, मेलमिलाप
- ६.२ विवाद समाधानका अन्य उपाय

७. विविधः

- ७.१ विशेष अदालत र न्यायाधिकरण
- ७.२ अर्ध न्यायिक निकाय
- ७.३ न्याय परिषद र न्याय सेवा आयोग

- ७.४ मानव अधिकारको प्रवर्धन र संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था
- ७.५ नेपाल पक्ष भएका मानव अधिकार सम्बन्धी लिखतहरूको सामान्य जानकारी
- ७.६ भूपरिवेष्ठित मुलुकको अवधारणा र त्यस्तो मुलुकको अधिकार सम्बन्धी सामान्य जानकारी

७.७ श्रम अदालत

८. आम सञ्चार तथा सूचनाको हक

- ८.१. आम सञ्चार सम्बन्धी अवधारणा तथा विकासक्रम
- ८.२ नेपालको संविधानमा सञ्चारको हक सम्बन्धी व्यवस्था
- ८.३. शक्ति पृथकीकरण र नियन्त्रण तथा सन्तुलनको सैद्धान्तिक ज्ञान तथा
- ८.४ सूचनाको हक सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र यसको प्रयोग
- ८.४. नेपाल, भारत, वेलायत र अमेरिकाको आम सञ्चारको भूमिका सामान्य जानकारी
- ८.५. सुशासनमा आमसञ्चारको भूमिका
- ८.७. नेपालमा पत्रकारीताको भूमिका
- ८.८. पत्रकार महासंघ र यसको भूमिका ।

८.९ आम सञ्चार नीति

९. संचार सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था

- ९.१ गोरखापत्र संस्थान ऐन, २०१९
- ९.२ गोरखापत्र संस्थान कर्मचारी सेवाशर्त विनियमावली,
- ९.३ गोरखापत्र संस्थान आर्थिक विनियमावली,
- ९.४ छापाखाना तथा प्रकाशन सम्बन्धी ऐन, २०४८
- ९.५ श्रमजीवि पत्रकार सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली,
- ९.६ राष्ट्रिय प्रसाण ऐन, २०४९
- ९.७ प्रेश काउन्सिल ऐन, २०४८

: